

Suomen leirikoulu yhdistys -
Lägerskolföreningen i Finland ry

HOSTEL SUOMENLINNAN YMPÄRISTÖ- KASVATUS- SUUNNITELMA

ELINA KOKKO
YMKA KEVÄT 2016

SISÄLLYS

1	Johdanto	3
2	Hostel Suomenlinna – leirikeskus ja hostelli maailmanperintökohteessa	4
2.1	Taustaorganisaatio – Suomen Leirikouluyhdistys ry	4
2.2	Asiakasryhmät ja palvelut	5
3	Ympäristökasvatus Hostel Suomenlinnassa	6
3.1	Ympäristökasvatus leirikouluissa	6
3.2	Ympäristökasvatus hostellin arjessa	7
3.3	Ympäristökasvatustoimintaa ohjaavat säädökset ja strategiat	8
4	Ympäristökasvatuksen kohderyhmät ja tavoitteet	8
4.1	Leirikoulut	9
4.2	Muut asiakasryhmät	9
4.3	Hostel Suomenlinnan henkilökunta	10
4.4	Leirikouluyhdistyksen jäsenkeskukset	10
5	Ympäristökasvatuksen keskeiset keinot ja mallit	10
5.1	Sovellettavat teoriat	11
5.2	Toiminnan keinot ja keinojen valinta	11
6	Ympäristökasvatustoiminnan vaikuttavuus ja arviointi	12
	Lähteet	14

1 JOHDANTO

Hostel Suomenlinnan ympäristökasvatustoiminnan ensisijaisena kohderyhmänä ovat leirikouluryhmät. Hostel Suomenlinnan ympäristökasvatuksen tavoite on tukea koulun ympäristökasvatustoimintaa sekä opetussuunnitelmaa ja tuoda käsiteltäviin aiheisiin uusia näkökulmia. Oppiminen leirikouluissa tapahtuu aina luokkahuoneen ulkopuolella, Suomenlinnan ainutlaatuisessa ympäristössä.

Leirikouluryhmien lisäksi Hostel Suomenlinnassa vierailee runsaasti muita asiakkaita, joille kestävää kehitystä tuodaan ilmi mm. arjen valinoilla. Hostel Suomenlinna kasvattaa arjessa esimerkillä ja tarjoaa mahdollisuuksia sekä opastusta arjen valintojen tekemiseen.

Tässä ympäristökasvatussuunnitelmassa kerrotaan aluksi lyhyesti Hostel Suomenlinnasta sekä hostellin taustaorganisaatiosta Suomen Leirikouluyhdistyksestä. Alustuksen jälkeen määritellään, mitä ympäristökasvatus on Hostel Suomenlinnassa ja kelle sitä toteutetaan. Lopuksi avaan miten ja millaisilla keinoilla toimintaa toteutetaan, ja mihin teorioihin ohjaustoiminta perustuu. Viimeisessä kappaleessa avataan lyhyesti arviointikäytäntöjä.

2 HOSTEL SUOMENLINNA – LEIRIKESKUS JA HOSTELLI

MAAILMANPERINTÖKOhteessa

Hostel Suomenlinna on Helsingin tuntumassa, mutta silti rauhallisessa ja ainutlaatuisessa Unescon maailmanperintökohteessa sijaitseva leirikeskus ja hostelli. Hostel Suomenlinna palvelee ensisijaisesti koululaisryhmiä, mutta sivussa myös muita nuoriso- ja aikuisryhmiä sekä yksittäismatkailijoita ympäri vuoden.

Kaikki asiakkaat reppureissaajasta leirikouluryhmään ovat tervetulleita taloon, ja asiakasryhmien palveleminen limittäin onnistuu pääsääntöisesti ongelmitta.

Talossa on yhteensä 39 petipaikkaa, 40 hengen ruoka- ja monitoimisali sekä asiakaskeittonurkkaus oleskelutiloineen. Pienenä yksikkönä tilat taipuvat moniin eri tarkoituksiin, ja palvelut pyritään aina räätälöimään ryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

2.1 TAUSTAORGANISAATIO – SUOMEN LEIRIKOULUYHDISTYS RY

Hostellin toiminnasta vastaa **Suomen Leirikouluyhdistys – Lägerskolföreningen i Finland ry**, joka on toiminut Suomessa valtakunnallisesti vuodesta 1975. Yhdistys on kaksikielinen ja sen tavoitteena on muun muassa:

- Levittää leirikouluuutetta ja -tietoutta Suomessa
- Laajentaa ja kehittää leirikoulutoimintaa
- Kehittää leirikoulutoimintaan liittyvää opettajain- ja henkilökunnan koulutusta
- Harjoittaa pohjoismaista yhteistyötä
- Antaa asiantuntija-apua

Lisäksi yhdistys julkaisee leirikouluun liittyvää oheismateriaalia sekä Leirikoulu- Lägerskola -lehteä, joka jaetaan kaikkiin Suomen peruskouluihin. Suomen Leirikouluyhdistys on saanut Opetushallituksen Cygnaeus -palkinnon vuonna 2004.

Suomen Leirikouluyhdistys on ollut vahvasti mukana Hostel Suomenlinnan toiminnassa alusta alkaen. Yhdistys perusti Hostel Suomenlinnan vuonna 2002. Hostellitoiminta myytiin Suomen Nuorisokeskusyhdistys ry:lle vuonna 2009, jonka jälkeen suurempien resurssien ja sitkeän työn avulla toimintaa kehitettiin ja kannattavuus parani. Nuorisokeskusyhdistys kuitenkin päätti luopua toiminnasta strategisten muutosten seurauksena ja toiminta siirtyi takaisin

Leirikoulu yhdistykselle vuonna 2016. Leirikoulu yhdistys on ollut vahvasti mukana toiminnassa ja sen kehittämisessä kaikkien vuosien ajan.

2.2 ASIAKASRYHMÄT JA PALVELUT

Hostel Suomenlinnan tärkeimpiä asiakasryhmiä ovat leirikoulu ryhmittä, muut nuorisoryhmittä, aikuisryhmittä sekä yksittäismatkailijat. Toiminta on jaettu liiketoimintaan sekä ALV-vapaaseen nuorisokäyttöön:

1. **Liiketoiminta:** Hostelliasiakkaat ja ryhmittä, joiden toiminta on yritysmuotoista tai yhdistykset, joiden toiminta ei liity nuorisotyöhön
2. **Nuorisokäyttö:** leirikoulu, nuorisoryhmittä ja lasten ja nuorten kanssa toimivat aikuisryhmittä/ yhdistykset

Yhdistystaustan perusteella nuorisoryhmittä ovat hostellin ensisijainen asiakasryhmittä. Nuorisoryhmittäin lukeutuvat leirikoulu sekä kaikki muut nuoristyötä tekevät järjestöt ja yhdistykset. Hostel Suomenlinna tarjoaa majoitus- ja ateriapalveluita, kokoustiloja sekä erilaisia ohjauspalveluita.

Leirikouluille tarjotaan kohtuuhintaisia majoitus- ja ateriapalveluita sekä opetussuunnitelmaa tukevia leirikouluohjelmia. Leirikouluohjelmissä hyödynnetään Suomenlinnan ainutlaatuista ympäristöä; ohjelmat painottuvat Itämereen ja saaristoluontoon, historiaan ja maailmanperintöön sekä sosiaalisten taitojen ja ryhmädynamiikan kehittämiseen. Tulevaisuuden tavoitteena on luoda monipuolisia leirikoulu kokonaisuuksia, joissa korostuvat niin sosiaaliset taidot kuin ympäristökasvatus ja historiatietokin. Palveluita räätälöidään myös nuorisolan järjestöjen, kuntien, seurakuntien sekä muiden nuorisolan toimijoiden tarpeisiin.

Jotta leirikoulu- ja muille nuorisoryhmittäille pystytään tarjoamaan kohtuuhintaisia ja laadukkaita palveluita Hostel Suomenlinna ovat tervetulleita myös kotimaiset ja kansainväliset matkailijat, yritykset, yhdistykset ym. liiketoiminnan asiakkaat.

Kaikki palvelut tuotetaan toiminnan omalla liikevaihdolla. Mahdollisella ylijäämällä kehitetään leirikoulu paketteja sekä investoidaan ylläpitoon ja puitteisiin. Suomen Leirikoulu yhdistys on voittoa tavoittelematon.

3 YMPÄRISTÖKASVATUS HOSTEL SUOMENLINNASSA

Ympäristökasvatuksella tarkoitetaan elinikäistä oppimisprosessia, jossa tullaan tietoisiksi ympäristöstä ja ympäristökysymyksistä sekä omasta roolista ympäristön säilyttäjänä ja hoitajana. Ympäristökasvatuksen tavoitteena yleisesti voidaan pitää:

1. **Kasvattaa** selvään tietoisuuteen ja huoleen taloudellisten, sosiaalisten, poliittisten ja ekologisten tekijöiden riippuvuudesta toisistaan.
2. **Mahdollistaa** jokaiselle ihmiselle sellaisten tietojen, taitojen, arvojen ja asenteiden, saaminen, jota tarvitaan ympäristön suojeluun ja parantamiseen.
3. **Luoda** yksilölle, ryhmille ja koko yhteiskunnalle uusia ympäristöön liittyviä toimintamalleja. (Wolff 2004, 19.)

Ympäristökasvatuksen lisäksi puhutaan kestävän kehityksen kasvatuksesta. Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Kestävän kehityksen kasvatuksen ja ympäristökasvatuksen termeillä voidaan nähdä painotuseroja, mutta päämäärä on molemmissa sama: kestävän kehityksen edistäminen. (Yhteinen Käsite 2016.)

3.1 YMPÄRISTÖKASVATUS LEIRIKOULUISSA

Ympäristökasvatustoiminnan pääkohderyhmä ovat leirikoulut. Suomenlinna ympäristönä tarjoaa leirikouluille monimuotoisen ympäristökasvatuksen toimintaympäristön, ja hyvän esimerkin siitä, että luontoa löytyy keskustan läheltäkin.

Hostel Suomenlinnassa ympäristökasvatustoiminta on lyhytkestoista, sillä asiakkaat viipyvät talossa vain yhdestä viiteen päivään. Leirikouluohjelmat suunnitellaan asiakaslähtöisesti ryhmien toiveiden mukaisesti. Ohjelmissa on omat painotuksensa, ja on hyväksyttävä, etteivät kaikki ohjelmat täytä sellaisenaan ympäristökasvatuksen kaikkia tavoitteita. Leirikoulu voidaan kuitenkin nähdä kokonaisuutena, johon kaikkien ohjelmien anti vaikuttaa. Kokonaisuutena leirikoulukoulu sopii hyvin ympäristökasvatuksen menetelmäksi.

Yksittäisinä ohjelmina luonto- ja ympäristöpainotteiset ohjelmat täyttävät edellä mainitut ympäristökasvatuksen tavoitteet. Luonto- ja ympäristöpainotteiset ohjelmat sisältävät tietoa ympäristöstä, sekä itse tutkimista ja havainnointia. Ohjelmissa pohditaan myös mm. Itämeren tilaa ja kierrätystä, ja mitä itse ympäristön puolesta voi tehdä.

Koululaisryhmille Hostel Suomenlinnan ympäristökasvatustoiminta on opetussuunnitelmaa ja koulun omaa ympäristökasvatustoimintaa tukevaa toimintaa. Toiminnan tarkoituksena ei ole leirikoulun aikana toteuttaa kouluvuoden ympäristökasvatusta, vaan tuoda aiheeseen uusia näkökulmia sekä lisäarvoa.

Tulevaisuuden tavoitteena on kirkastaa luonto- ja ympäristöohjelmissa ympäristökasvatuksen tavoitteet, ja kehittää ohjelmissa etenkin kolmannen tavoitteen (**Luoda** yksilölle, ryhmille ja koko yhteiskunnalle uusia ympäristöön liittyviä toimintamalleja) näkyvyyttä. Tavoitteena on myös kehittää leirikoulupaketteja, joissa ympäristökasvatuksella on oma, selkeä roolinsa.

3.2 YMPÄRISTÖKASVATUS HOSTELLIN ARJESSA

Ympäristökasvatuksen ja kestävän kehityksen tulee näkyä vahvasti myös hostellin perusarjessa, sillä kaikki asiakkaat tai leirikouluryhmät eivät osallistu ohjattuihin ohjelmiin. Hostel Suomenlinna kasvattaa myös arjessa esimerkillä ja tarjoaa mahdollisuuksia sekä opastusta arjen valintojen tekemiseen.

Kaikille saapuville ryhmille pidetään tervetuloinfo, jossa kerrotaan lyhyesti Suomenlinnasta, ja muistutetaan maailmanperintökohteeseen liittyvistä asioista. Leirikouluryhmille painotetaan vielä erikseen ympäristön siistinä pitämisestä ja roskien lajittelusta. Ympäristöön ei jää mitään ohjelmien, ohjaajien tai leirikoululaisten jäljiltä.

Hostellilla kierrätetään sekajäte, biojäte, pahvi ja kartonki, paperi, metalli, lasi, kierrätyspullot sekä ongelmajätteet. Hostellilla on kaksi kierrätyspistettä asiakkaiden käytössä, joissa on kuvitetut tekstit sekä suomeksi että englanniksi. Tarvittaessa kierrättämisessä opastetaan vielä esimerkiksi ruokailujen yhteydessä. Jätteiden lisäksi käyttötavarat pyritään hyödyntämään uudelleen tai kierrättämään asianmukaisella tavalla. Esimerkiksi vanhat lakanat ja maitokorit saavat uuden elämän ohjauskäytössä. Ohjauskäytössä pyritään ensisijaisesti hyödyntämään jo olemassa olevia materiaaleja ennen uusien ostamista.

Hostellilla pyritään myös säästeliääseen sähkön ja veden kulutukseen. Työntekijät sammuttavat valot huoneista, joissa ei oleskella. Lisäksi mm. vessoissa on kyltit, jotka muistuttavat valojen sammuttamisesta.

Ruokahävikki pyritään minimoimaan järkevällä ateriasuunnittelulla, ja määrien kontrolloimisella. Tulevaisuudessa pyritään suosimaan luomutuotteita ja lähiruokaa mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi lisätään erilaisia kasvisruokavaihtoehtoja. Pidempään viipyville ryhmille pyritään pitämään ainakin yksi kasvisruokapäivä.

3.3 YMPÄRISTÖKASVATUSTOIMINTAA OHJAAVAT SÄÄDÖKSET JA STRATEGIAT

Hostel Suomenlinnan toimiessa palveluntarjoajana etenkin koululaisryhmille, ohjaa **opetussuunnitelma** vahvasti palveluiden toteuttamista. Lisäksi toimitaan **nuorisolain** tavoitteiden mukaisesti nuorten kasvua ja itsenäistymistä, aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista tukien.

Suomenlinnan status maailmanperintökohteena ohjaa myös vahvasti käytännön toimintaa. **Unescon maailmanperintökohteena** Suomenlinnaa suojellaan ja pyritään säilyttämään arvokkaana kulttuurihistoriallisena kohteena tuleville sukupolville. Ympäristökasvatustoiminnassa annetaan tietoa maailmanperintökohteesta sekä yksinkertaisia suojelukeinoja, joilla kaikki kävijät voivat edistää Suomenlinnan säilymistä.

Matkailutoimijana Hostel Suomenlinna toteuttaa myös **Suomenlinnan kestävä matkailun strategiaa**. Strategian visiona on kansainvälisesti arvostettu, autenttinen merilinnoitus, jossa matkailun ja suojelun yhteisenä päämääränä on aito ja elinvoimainen maailmanperintökohde. Lisäksi visiona on yrittäjien menestyminen ympärivuotisesti tarjoamalla laadukkaita palveluita, asukkaiden viihtyminen ja kävijöiden osallistumalla kokemat elämykset, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan. Suomenlinnan visiona on olla kestävä matkailun mallikohde. (Suomenlinnan kestävä matkailun strategia 2015, 7.) Kestävä matkailun strategiaa ympäristökasvatuksen ja leirikoulutoiminnan näkökulmasta toteutetaan esimerkiksi suunnittelemalla ja kehittämällä erilaisia talvileirikoulupaketteja. Tavoitteena on saada leirikoulutoiminta ympärivuotiseksi.

4 YMPÄRISTÖKASVATUKSEN KOHDERYHMÄT JA TAVOITTEET

Hostel Suomenlinnan ympäristökasvatuksen ensisijainen kohderyhmä ovat leirikoulut, mutta ympäristökasvatus koskettaa ainakin osin myös muita asiakasryhmiä. Potentiaalisia kohderyhmiä ovat myös hostellin työntekijät sekä Suomen Leirikouluyhdistyksen jäsenkeskusten työntekijät.

4.1 LEIRIKOULUT

Leirikouluryhmät ovat kaiken toiminnan ensisijainen kohderyhmä, ja se koskee myös ympäristökasvatusta. Ympäristökasvatusta on myös helpointa toteuttaa koululaisryhmille, jotka osallistuvat ohjattuihin ohjelmiin.

Leirikoululaiset ovat useimmiten 6. ja 9. luokkalaisia. Noin puolet koululaisryhmistä tulevat pääkaupunkiseudulta, puolet muualta Suomesta.

Ympäristökasvatuksen **tavoitteena** on tukea koulun ympäristökasvatustyötä ja opetussuunnitelman toteutumista. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) mainitaan mm. kestävä elämäntavan välttämättömyys opetuksen arvoperustana. Hostel Suomenlinnan toiminnan tavoitteena on tarjota oppimisympäristö luokkahuoneen ulkopuolella, jossa koetaan ja opitaan kaikkia aisteja käyttämällä. Kestävän kehityksen eri ulottuvuudet näkyvät leirikouluissa mm. luonnon ja ympäristön havainnoimisena, tutkimisena ja vaalimisena, maailmaperintökohteen suojeluna ja asiaankuuluvana käyttäytymisenä. Leirikoulu tukee myös ryhmäytymistä, ja voi siten olla syrjäytymistä ehkäisevää.

4.2 MUUT ASIAKASRYHMÄT

Leirikoulujen ohella muita asiakasryhmiä ovat **nuorisoryhmät**, kuten rippikoululeirit tai muut nuorten leirit, **aikuisryhmät**, esimerkiksi kokousryhmät tai hääryhmät sekä **yksittäismatkailijat**. Ympäristökasvatuksen toteuttaminen muille asiakasryhmille on selvästi haasteellisempaa, sillä pääsääntöisesti muut ryhmät eivät osallistu ohjattuihin ohjelmiin. Leireillä on myös usein omat ohjaajat ja ohjelmat, jolloin ympäristökasvatuksen toteuttaminen on leirinohjaajien ja -vetäjien käsissä.

Muiden asiakasryhmien kohdalla **tavoitteena** on tuoda kestävä kehitys ilmi hostellin arjessa ja valinnoissa, sekä mahdollistaa kestävä kehityksen mukainen toiminta asiakkaille. Arjen valinnoissa kestävä kehitys tulee ilmi mm. reilun kaupan suosimisessa, ateriavalinnoissa sekä energian säästeliäessä käytössä.

Kulttuuriperintö ja sen vaaliminen ovat luonnollisesti Suomenlinnassa näkyvillä myös muille asiakkaille. Hostellien tavoite majoitusliikkeenä on tukea yhteisöllisyyttä, ja asiakkaiden välistä kanssakäymistä. Hostel Suomenlinnassa on panostettu, ja pyritään jatkossa panostamaan yhä enemmän yhteisten oleskelutilojen viihtyvyyteen. Yhteiset tilat mahdollistavat asiakkaiden toisiinsa ja eri kulttuureihin tutustumisen.

4.3 HOSTEL SUOMENLINNAN HENKILÖKUNTA

Ympäristökasvatuksen yhtenä kohderyhmänä voidaan myös pitää hostellin toimintaa toteuttavaa **henkilökuntaa**.

Hostellin henkilökuntaan kuuluu kokoaikaisia työntekijöitä, tarvittaessa töihin kutsuttavia ekstraajia sekä ajoittain siviilipalvelusmiehiä ja harjoittelijoita eri toimenkuvilla. Kaikki työntekijät perehdytetään hostellin käytäntöihin sekä periaatteisiin. **Tavoitteena** on, että kaikki työntekijät toimivat omissa työtehtävissään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti, sekä kannustavat asiakkaita toimimaan samoin.

4.4 LEIRIKOULUYHDISTYKSEN JÄSENKESKUKSET

Hostel Suomenlinna on Suomen Leirikouluyhdistyksen toimipiste, joten **yhdistyksen jäsenkeskukset** ovat ympäristökasvatustoiminnan potentiaalinen kohderyhmä. Yhdistyksen jäseninä olevia leirikoulukeskuksia voitaisiin tukea ja kouluttaa oman ympäristökasvatustyön toteuttamisessa.

Vuonna 2017 **tavoitteena** on järjestää jäsenkeskuksille avoin tapaaminen ja koulutustilaisuus, jonka teemoina on mm. yhteistyön tiivistäminen sekä ulkona oppimisen ja leirikoulutoiminnan mahdollisuudet uuden opetussuunnitelman tukemisessa ja toteuttamisessa.

Jäsenkeskukset ovat merkittävä ympäristökasvatuksen kohderyhmä, sillä kouluttamalla muita leirikoulutoimintaa tarjoavia tahoja voidaan asiakkaille tarjota ympäristökasvatuksellisista leirikouluja eripuolilla Suomea. Mitä enemmän ympäristökasvatusta tarjoavia toimijoita on, sitä useampia kouluryhmiä tavoitetaan. Oman toiminnan lisäksi jäseniä kannustetaan mahdollisuuksien puitteissa liittymään ja osallistumaan luonto- ja ympäristökasvatuksen tukiverkoston toimintaan.

5 YMPÄRISTÖKASVATUKSEN KESKEISET KEINOT JA MALLIT

Hostel Suomenlinnassa toiminta pohjautuu kokemukselliseen oppimiskäsitykseen sekä ulkona oppimiseen itse tehden ja kokien. Suomenlinna toimintaympäristönä antaa tähän mahtavat puitteet. Tarkemmat keinot ja toimintamallit valitaan aina ryhmäkohtaisesti.

5.1 SOVELLETTAVAT TEORIAM

Ohjaustoiminta Hostel Suomenlinnassa pohjautuu **kokemukselliseen oppimiskäsitykseen**, jonka mukaan oppiminen perustuu oppijan omiin kokemuksiin ja kokemusten reflektointiin. Oppiminen on kehämäinen prosessi, jossa uusi tieto liitetään osaksi vanhaa. (Pylkkä 2017.) Leirikoulussa oppimisen kehä voi näkyä selvimmän esimerkiksi yhteistoimintaohjelmassa, jossa tehtävän jälkeen pohditaan yhdessä, miksi onnistuttiin tai epäonnistuttiin, ja mitä asioita voidaan ottaa opiksi seuraavaa tehtävää tai kouluarkea ajatellen.

Ympäristökasvatustoiminnassa sovelletaan **Palmerin puumallia**, joka istuu hyvin myös kokemuksellisen oppimiskäsityksen alle. Palmerin puumallissa ympäristökasvatus pohjautuu yksilön merkittäviin elämäkokemuksiin, oppijan kehitysvaiheeseen sekä aiempaan tiedon tasoon. Palmerin mukaan laadukas ympäristökasvatus tapahtuu samanaikaisesti kolmella tasolla. Tasot ovat ympäristössä oppiminen, ympäristöstä oppiminen ja ympäristön puolesta toimiminen. (Cantell & Koskinen 2004, 68-69.) 6. luokkalaisten ympäristöpolun voi Palmerin puumallin mukaan nähdä esimerkiksi näin: ympäristössä opitaan toiminnallisesti itse kokien ja tehden. Ympäristön ääniä havainnoidaan kuuntelemalla, veden lämpötilaa itse kokeilemalla ja rannan siisteyttä havainnoidaan katsomalla. Ympäristöstä opitaan esimerkiksi lajeja tunnistamalla ja eri vesiliikenne muotoja, ja niiden aiheuttamia haittoja vertailemalla. Ympäristön puolesta toimimista käsitellään kierrätystä tutkien ja kierrätykseen liittyviä asenteita pohtien sekä kierrätystä edistäviä sloganeja kehitellen. Ihanteellista olisi, että koulut jatkaisivat ympäristöstä oppimista ja ympäristön puolesta toimimista leirikoulussa koettujen kokemusten pohjalta leirikoulun jälkeenkin.

5.2 TOIMINNAN KEINOT JA KEINOJEN VALINTA

Kaikessa toiminnassa korostuu kokemuksellisuus ja itse tekeminen ja kokeminen oli pa sitten kyseessä alakoululaisten luontoretki tai aikuisten koulutuspäivä.

Kun kyseessä on etukäteen varattu ohjelmakokonaisuus, kuten leirikouluilla yleensä on, asettaa ohjelman sisältö raamit ohjaukselle, mutta ohjaaja voi silti varioida keinoja ryhmän tarpeiden mukaisesti. Varioitavia keinoja voi olla esimerkiksi pienryhmätyöskentelyn lisääminen, oppilaiden motivoiminen antamalla vastuutehtäviä tai itsenäiseen tiedon hankintaan haastaminen valmiiden vastausten antamisen sijaan. Ohjaajalla tulee aina olla suunnitelma ohjelman kulusta, mutta ammattitaitoinen ohjaaja osaa myös poiketa suunnitelmastaan, jos alkuperäinen suunnitelma ei toimikaan ryhmän lähtökohtien tai ulkoisten tekijöiden takia.

Ohjelmat on myös pyritty linkittämään aiemmin opittuun tietoon juttelemalla ennen ohjelmaa opettajan kanssa siitä, mitä aiheesta on etukäteen koulussa opiskeltu.

Jos kyseessä on vapaammin suunniteltava kokonaisuus, kuten koulutuspäivä jäsenkeskuksille tai tiimipäivä henkilökunnalle, suunnitellaan tilaisuus aina tavoitteet edellä. Tilaisuuden tai tapahtuman tavoitteet tulee olla ensimmäisenä mietittynä, jonka jälkeen vasta valitaan sopivat keinot tavoitteisiin pääsemiseksi. Hostel Suomenlinnan henkilökunta- ja koulutustapahtumissa on myös pyritty aina päivän alussa kysymään osallistujien tavoitteet ja odotukset, joita on voitu päivän päätteeksi arvioida. Samaa keinoa on käytetty myös pidempi kestoisissa leirikouluissa, joissa odotukset ja tavoitteet on kysytty leirin aluksi, ja leirin lopuksi on voitu asioihin palata.

Teknologian käyttö opetuksessa lisääntyy jatkuvasti. Teknologian hyödyntämistä arvioidaan myös Hostel Suomenlinnan ympäristökasvatustoiminnan kannalta. Tulevaisuudessa tabletit voivat olla mukana luontoretkillä esimerkiksi lajien tunnistamista auttamassa tai dokumentoimista helpottamassa, mutta teknologiasta ei tule ohjelmien pääsisältöä. Ympäristökasvatustoiminta pidetään edelleen käsin kosketeltavana ja kaikkia aisteja hyödyntävänä toimintana.

6 YMPÄRISTÖKASVATUSTOIMINNAN VAIKUTTAVUUS JA ARVIOINTI

Hostel Suomenlinna on luonto- ja ympäristökasvatuksen tukiverkoston (LYKE-verkosto) jäsen, jolle raportoidaan vuosittain luonto- ja ympäristökasvatukseen osallistuneiden asiakkaiden määrät. Omissa tilastoissa seurataan leirikoulujen asiakasmääriä kokonaisuutena. Vuosittaisia asiakasmääriä vertaillaan edellisvuosien tuloksiin, ja asiakasmäärien muutoksiin pyritään löytämään selityksiä (positiivisia ja negatiivisia).

Jokaiselle leirikouluryhmälle tarjotaan mahdollisuus palautteen antamiseen joko paikan päällä leirikoulun päätteeksi, tai jälkikäteen sähköpostin välityksellä. Hostel Suomenlinnalla on käytössä Laatuverkon kyselypohjat, joihin asiakkaat vastaavat anonymisti. Palautetta antavat niin oppilaat kuin aikuisetkin. Kyselypohjassa arvioidaan tiloja, palvelua sekä ohjelmia asteikolla 1-5. Asteikkokysymysten lisäksi sanallista palautetta pyydetään kysymyksillä:

- Miten ohjelmissa oli huomioitu kasvatuksellinen sisältö ja ohjaaminen?
- Mitä kehittäisit toiminnassamme?
- Mikä oli parasta?

Kyselyn lisäksi suullista palautetta kerätään aina ohjelman aikana ja ohjelman lopuksi.

Kyselyssä ei toistaiseksi ole pelkän ympäristökasvatustoiminnan arvioimiseen tähtävää kysymystä. Tällä hetkellä asiakkaat voivat arvioida ympäristökasvatustoimintaa ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä. Pitkäaikaista vaikuttavuutta leirikoulutoiminnassa on haasteellista arvioida, sillä ryhmien käynnit toiminnassa ovat kertaluontoisia. Pidempien leirikoulujen kanssa on pyritty leirin lopuksi pitämään leirikoulun purku, jossa on yhtenä teemana pohdittu, mitä uutta leirikoulun aikana on opittu. Välillä jo oppimistuloksia ja oivalluksia on tullut jo ennen leirikoulun päättymistä.

LÄHTEET

Cantell, Hannele, Koskinen, Sanna 2004. Ympäristökasvatuksen tavoitteita ja sisältöjä. Teoksessa Cantell, Hannelle (toim.) 2004. Ympäristökasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus, 60-79.

Pylkkä, Outi. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. WWW-sivut. <http://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskasitykset/oppimiskasitykset/humanistinen-kokemuksellinen-oppiminen/>. Luettu 27.1.2017.

Suomenlinnan Hoitokunta 2015. Kestävän matkailun strategia. WWW-dokumentti. http://frantic.s3.amazonaws.com/suomenlinna/2015/06/Kest%C3%A4v%C3%A4n_matkailun_strategia_052015_web_0.pdf.

Yhteinen käsitys 2016. WWW-sivut. <http://yhteinenkasitys.fi/kasite/kestavan-kehityksen-kasvatus>. Luettu 23.10.2016.

Wolff, Lili-Ann 2004. Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys: 1960-luvulta nykypäivään. Teoksessa Cantell, Hannelle (toim.) 2004. Ympäristökasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus, 18-29.